

LIHATALOUS

Syksy 2009

Maisterisainesta

Lihatalous-lehden
ulkoasun uudistaminen

Lahden Ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti

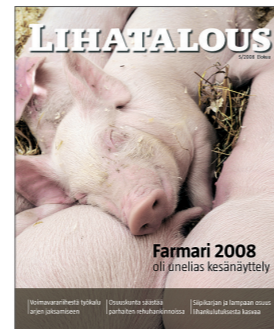
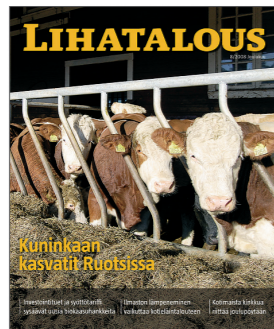
Opinnäytetyö
Päivi Liikamaa

Maisterisainesta

Lihatalous-lehden ulkoasun uudistaminen

Lahden ammattikorkeakoulu
Muotoiluinstituutti
Viestinnän koulutusohjelma
Graafinen suunnittelu
Aikuiskoulutus
Opinnäytetyö, syksy 2009
Päivi Liikamaa

Tiivistelmä

Opinnäytetyöni aihe on Lihatalous-lehden ulkoasun uudistaminen. Tavoitteena oli nykyaikaistaa lehden typografiaa sekä luoda lehdelle selkeä rakenne. Lisäksi lehdelle haluttiin omanlaisensa ulkoasu, jotta se erottuisi kilpailijoistaan pysyen silti visuaalisesti oman genrensä tyyliin piirissä. Uudistus käsitti kaikki aikakauslehden ulkoasun osa-alueet, paitsi formaatin ja paperin laadun. Typografian ja omintakeisen ilmeen osalta uudistus onnistui hyvin. Sen sijaan lehden rakenteesta ei tullut riittävän selkeää. Jutut lehden kolmessa osastossa eivät poikkea toisistaan tarpeeksi esimerkiksi pituuden ja käsittelytavan perusteella, jotta jokaisella osastolla olisi oma luonteensa. Lisäksi numerokohtainen teema ei eroa riittävästi lehden muista artikkeleista.

Asiasanat: aikakauslehti, ammattilehti, lehden rakenne, lehden dramaturgia, typografia, grid

Abstract

The subject of my thesis is to redesign the magazine Lihatalous. The purpose was to modernize the typography of the magazine and create a clear structure. Furthermore, the magazine needed a personal visual identity in order to stand out its rivals and at the same time remain amongst the visual style of its genre. The redesign covered all the sectors of the magazine layout except the paper type and the format. The redesign was successful when it comes to typography and the personal outlook. The structure, however, did not turn out clear enough. The articles in three sections of the magazine don't differ enough from each other in style and length in order to create a character of its own for each section. Moreover, the topic of each issue does not stand out enough the other articles.

Keywords: magazine, professional journal, structure, the dramaturgy of the magazine, typography, grid

Sisällysluettelo

- Johdanto
  - Uudistuksen lähtökohdat
  - Työprosessi
    - Rakenne
    - Grid
    - Typografia
  - Kansi
  - Värit
  - Vakiopalstat
  - Uudistuksen arviointia
- Lähteet

1. Johdanto

Ryhdyin taittamaan Lihatalous-lehteä silloisen päätoimittajan Raila Aaltosen pyynnöstä vuoden 2005 alusta. Edellisenä syksynä olin aloittanut opiskelun Muotoilu-instituutissa, joten hän ehdotti, että ottaisin opinnäytetyöni aiheeksi lehden ulkoasun uudistamisen. Muutaman mutkan jälkeen näin myös tapahtui ja sopimus uudistustyöstä allekirjoitettiin keväällä 2007. Suunnittelutyön tein syksyn 2007 aikana, ja uusi ulkoasu otettiin käyttöön vuoden 2008 alusta.

Lihatalous-lehteä kustantaa Lihateollisuuden tutkimuskeskus osuuskunta, jonka jäsenet ovat Atria Oyj, HKS-can Oyj ja Järvi-Suomen Portti osuuskunta. LTK tuottaa liha-alan tutkimus-, koulutus- ja konsultointipalveluja lihateollisuudelle sekä muulle elintarviketeollisuudelle. (Aaltonen 2005. Kustantaja ja toimituspolitiikka)

Lehden tehtävä on lisätä lihantuotannossa toimivien ihmisten ymmärrystä alasta kokonaisuutena niin, että tuotantoketju yhteispeli toimii ja tuotanto on mahdollisimman kannattavaa. Lehden tehtävä on siten tarjota viljelijöille sellaista tietoa, jonka avulla he pystyvät ylläpitämään tehokasta ja nykyaikaista tuotantoa, mikä puolestaan hyödyttää teurastamoja niiden saadessa edullista ja laadukasta raaka-ainetta. (item)

Lehden keskeisin kohderyhmä on lihantuotantoeläimiä kasvattavat viljelijät. Toisena kohderyhmänä ovat lihan tuotannon kanssa tekemisissä olevat asiantuntijat kuten eläinlääkärit, tuotantoneuvojat, rehuasiantuntijat, ostoasiamiehet, teuraskuljettajat jne. Kolmannen kohderyhmän muodostavat alan yritykset ja jossain määrin myös kauppa. (item)

Kilpailijat

- KMvet on Agrolgien liiton ja ProAgria Maatalouskeskusten liiton julkaisema kotieläinten terveyrteen keskittyvä lehti. Se on suunnattu kotieläintiloille ja eläinlääkäreille.
- Nauta ja sen sisarlehti Sika ovat kotieläinjalostukseen keskittyvän Faba Palvelun jäsenjulkaisuja.
- Maatilan Pirkkaa julkaisee Pellervo-Seura ry. Lehti on maaseudun yleisammattilehti, ja se käsittelee kotieläintuotantoa, viljanviljelyä, metsänhoitoa sekä maaseudun liittämislinkeinoja.
- Sarvi ja Saparo on Atria Oyi:n tytäryhtiön A-Tuottajien sopimustuottajilleen jakama lehti, Jokasorkka puolestaan HK-Scanin hankintayhtiön LSO Foodsin vastaava julkaisu.

2. Uudistuksen lähtökohdat

Aikakauslehtien jaottelussa Lihatalous sijoittuu luokkaan ammatilliset lehdet (ks. Johnson & Prijatel 2007, 15–16, Rantanen 2007, 30). Tämän tyyppisten lehtien ensisijainen tavoite – ja myös lukijoiden odotus – on tuottaa lukijoille heidän ammatinsa kannalta hyödyllistä tietoa. Lehti auttaa lukijoita hoitamaan ammatiaan tai yritystään paremmin (Johnson 2007, 15–16). Juttujen aihevalinnoissa tämä tarkoittaa uutisia alan lainsäädännöstä, markkinoiden trendeistä, teknisistä innovaatioista, tutkimuksista ja tuotteista. Jos kohta reportaaseja ja henkilöhaastattelujakin julkaistaan, ne ovat mukana vaihtelun vuoksi, ei siksi, että lukijat niitä erityisesti toivoisivat. Pääpaino on käytännön ongelmien ratkaisemisessa. (Jeffers 2007, Johnson ym. 2007, 230 mukaan) Ammatillisessa lehdessä lukijan puhutteluytyli on asiallisuus (Rantanen 2007, 30).

Jokaisella aikakauslehden lajityypille, genrelle, on muodostunut omat tyylikäytänteensä, joiden perusteella lukijat osaavat arvioida, minkä tyyppisestä lehdestä on kyse (Rantanen 2007, 57). Ulkoasu antaa siten lupauksen tietyn tyyppisestä sisällöstä.

Lihatalouden ulkoasu-uudistuksen tavoitteena oli siten luoda lehdelle omanlaisensa, tunnistettava ulkoasu, mutta alan tyyli-lajin sisällä pysyen, jotta lukijat edelleen tunnistaisivat lehden omakseen. Alan tyyli-lajin muiksi edustajiksi lasken tässä maatalouden lehdet sekä konealan ja jotkut rakennusalan lehdet. Niiden yleisiä piirteitä on tekstin pelkistetty asiallisuus, kuvituksen teknisyys sekä tyhjää tilaa kammoava sommittelu. Näissä lehdissä ei tunnelmoidsa.

Lihatalouden ulkoasun konkreettisia ongelmia olivat vanhahtava typografia ja selkeän rakenteen puuttuminen. Lehden leipätekstikirjasimena oli ITC Caslon ja toisena kirjasimena Helvetica Neue. Juttujen järjestys lehdessä noudatti sisällöllistä ajatusta siitä, miten liha etenee alkutuottajalta teurastamoon ja edelleen kauppaan ja kuluttajan pöytään. Vakiopalstoilla ei ollut mitään yhtenäistä ilmettä.

Historiaa

- Lihatalous perustettiin vuonna 1942 Osuusteurastamo-nimisellä. Kustantaja oli Tuottajain Lihakeskuskunta, joka oli osuustoiminnallisen teurastustoiminnan väline taistelussa viljelijöiden sieluista. Tabloidina julkaistua lehteä jaettiin jäsenetuna, joten painos oli 50 000 kappaletta. Enimmillään levikki oli 1960-luvun puolivälissä, 130 000 kappaletta.

1970-luvun alussa lehden formaatti muuttui aikakauslehdiksi ja nimeksi tuli Lihantuottaja. Samaan aikaan teurastustoiminta alkoi keskittyä. Aatteellisen tehtävän sijaan lehden sisällössä painottui neuvonta. Neljän osuusteurastamon liitoksi kutistunut TKL hajosi vuonna 1991. Lehti kuitenkin päätettiin säilyttää ja se liitettiin Hämeenlinnassa toimivan, yhteisen Li-

hateollisuuden tutkimuskeskuksen yhteyteen. Nimi muuttui Lihataloudeksi vuonna 1993.

Taustaorganisaatioiden keskinäinen epäluottamus johti kuitenkin siihen, että 1990-luvun puolivälin jälkeen sekä LSO että Atria sanoutuivat irti lehtiyhteistyöstä ja perustivat omat tuottajalehtensä. Lihatalouden levikki romahti neljäsosaan. (Aaltonen 2005. Lihatalouden kuusi vuosikymmentä)

Alkutuotannon keskittyessä lehden levikki on edelleen hiipunut ollen nyt noin 2 000 kappaletta. Lihatalous ilmestyy kahdeksan kertaa vuodessa, ja sen toiminta rahoitetaan ilmoitustuloilla ja tilausmaksuilla. (Aaltonen 2005. Lehden talous)

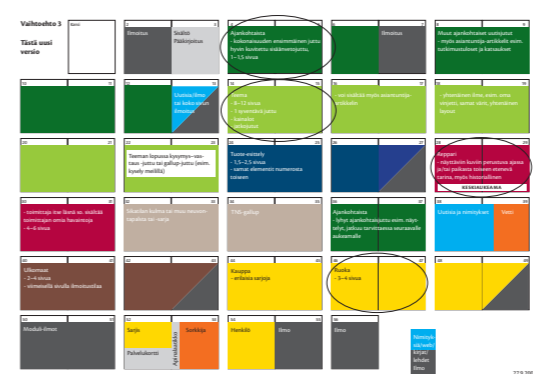
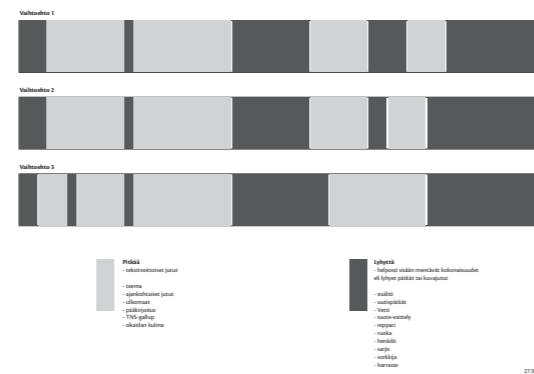
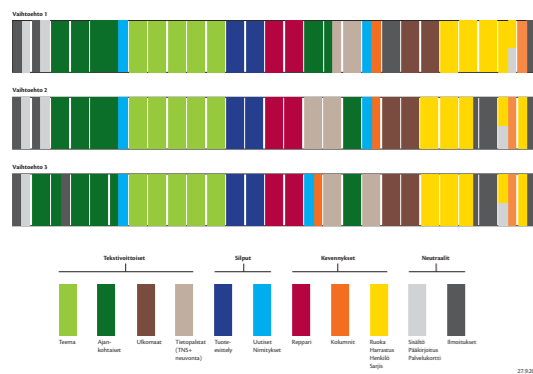
3. Työprosessi

Lasse Rantasen (2007, 202–205) mukaan aikakauslehden suunnittelu lähtee lehden nimilogosta. Logosta siksi, että sen muotokieli määrää miltä lehti kokonaisuudessaan näyttää. Logon jälkeen päätetään formaatti, suunnitellaan kansi, typografia, kuvien ja kuvituksen käyttö, värit, taiton periaatteet ja gridi ja lopuksi lehden kokonaisrakenne.

Omassa työssäni minulle oli tärkeintä ottaa ensiksi haltuun se, mistä lehdessä puhutaan ja millaisia juttuja ja juttutyyppisiä siinä on. Aloitin siis lehden rakenteen ja dramaturgian suunnittelusta. Dramaturgialla tarkoitan tässä sen selittämistä, miksi tietyt juttutyyppit sijoitetaan tiettyyn kohtaan lehteä eli millaista roolia tietty juttu näyttää suhteessa lukijaan (Heinänen 2004b). Kun rakenne oli päätetty, suunnittelin palstoituksen, valitsin fontit ja muotoilin nimilogon ja kannen. Väri- ja vakiopalstojen ulkoasun tein viimeiseksi. Lehden formaattia ei tarvinnut muuttaa, sillä siihen olin jo valmiiksi tyytyväinen; tavallista A4:stä leveämpi ja matalampi sivukoko, 230 x 280 mm, miellyttää taitajaa vaikkakaan ei ilmoitusmyyjää.

Seuraavaksi esittelen tarkemmin suunnittelun eri osatekijöiden ratkaisut ja niiden perustelut.

Sisällön haltuunotto

- Uutta rakennetta suunnitellesani jaottelin Lihatalouden sisältöä ensinnäkin juttujen aiheen mukaan. Toisena kriteerinä oli juttutyyppi (reppari, kolumni etc) ja kolmantena kriteerinä se, kuinka tekstivoittoisesta aineistosta on kyse ja/tai kuinka monta sisäänmenikohtaa (*entry point*) aukeamalla on.
- Lopputuloksen kannalta näillä ´sormiharjoituksilla´ ei ollut suurta merkitystä, mutta ne auttoivat ottamaan haltuun lehden sisällön. Kun kokonaisuus – mitä tämä lehti on syönyt – oli hahmotettu, oli helpompi edetä työn seuraavaan vaiheeseen eli rakenteen rakentamiseen.
- Tein rakenteesta kolme vaihtoehtoa, joista kolmas otettiin käyttöön vuoden 2008 alusta. Jo neljännessä numerossa rakenne alkoi muuttua siten, että vakiopalstat keskittyivät joko lehden alku- tai loppuosaan keskiosan jäädessä yksinomaan artikkeleille.

3.1. Rakenne

Rakenteellisesti monet aikakauslehden jakautuvat kolmeen osaan: alkuun, keskikohtaan ja loppuun. Alku- ja loppuosaan sijoitetaan lyhyet jutut ja keskiosaan pitkät artikkelit. Ilmoitukset sijoitetaan alkuun ja loppuun, jotta lehden painavin anti keskiosassa jäisi puhtaasti journalistiseen käyttöön. Tämä ns. *mono structure* syntyi Yhdysvalloissa jo sisällissodan jälkeen ja on vieläkin käytössä. (Johnson & Prijatel 2007, 148). Suomessa esimerkiksi Helsingin Sanomien Kuukausiliite noudattaa tätä klassista kolmijakoa.

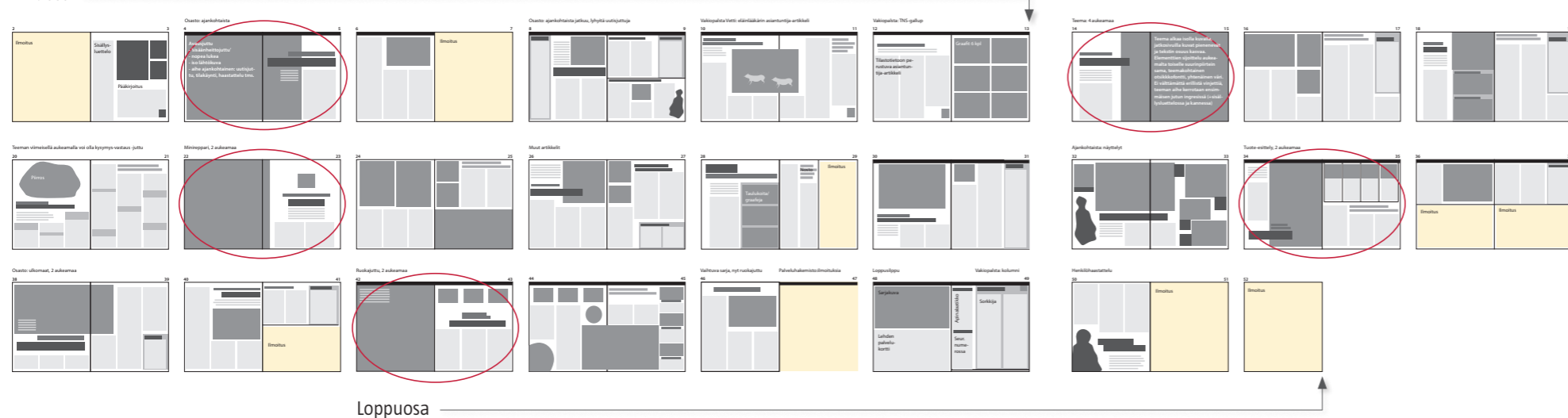
Ilmoitusten sijoittelusta edellistä yleisempi on kuitenkin ns. *multiwell structure*, jossa artikkelit muodostavat suppeampia ilmoitusvapaata kokonaisuuksia, ja ilmoitukset tulevat näiden väliin (item.). Tämä malli oli luontevaa valita myös Lihatalouden rakenteen lähtökohdaksi, sillä näin keskenään kilpailevien yritysten ilmoitukset pystyy sijoittamaan – ilmoittajien toiveiden mukaisesti – riittävän kauas toisistaan.

Ensimmäiseksi piirsin Lihatalouden rakenteesta kolme vaihtoehtoista mallia. Tavoitteena oli rakentaa lehden rytmi, jossa tekstivoittoinen ja kuvapainotteinen aineistot vaihtelisivat sopivasti. Toisena kriteerinä oli juttujen pituus. Vuoden 2008 alusta käyttöön otetussa rakenteessa lehti jakautui seuraavanlaisiin osioihin:

- Pääkirjoitus, sisällysluettelo, ajankohtaissivut
- Ajankohtaisartikkelit
- Teema
- Tuote-esittely
- Muut artikkelit
- Kaksi vakiopalstaa (pakina ja tilastojuttu)
- Ulkomaan artikkelit
- Loppuosa (ruoka, sarjakuva, pakina, henkilöjuttu)

Kuten listasta näkyy, rakenne jäi liian moniosaiseksi, eivätkä osat erottuneet selkeästi toisistaan. Suunnitelman toimimattomuus käytännössä johtui osittain siitä, että lehden sivumäärä pudotettiin 56:sta 52:een, ja toiseksi siitä, että vanhasta juttujärjestyksestä ei onnistuttu pääsemään heti eroon. Vuoden 2008 aikana rakenne kuitenkin yksinkertaistui ja noudattaa nyt yllä mainittua kolmijakoa.

Alkuosa

Loppuosa

Lopullinen rakenne

1. Lehden alkuosa koostuu sisältö- ja pääkirjoitussivusta, ajankohtaisista uutisista, eläinlääkäriin palstasta sekä tilastokatsauksesta. Näistä kaksi viimeistä siirrettiin lehden keskiosasta alkuun vuoden 2009 alusta, sillä entisessä paikassaan ne sekoittavat rakennetta ja toisekseen, niissäkin käsitellään ajankohtaisia asioita.

Ajankohtaisosan ensimmäinen juttu on laajuudeltaan noin kolme sivua. Pääpaino on kuvilla, tekstin osuus noin sivun verran. Muut ajankohtaisjutut vaihtelevat 500 merkin lyhyistä pätkistä sivun juttuihin tilanteen mukaan.

2. Lehden keskiosan aloittaa kunkin numeron teema, jonka laajuus vaihtelee 6–12 aukeamaan. Teemaan laajuutta on vaihtelevalla menestyksellä rajoitettu, jotta lehden sisältö pysyisi monipuolisena. Ensimmäinen aukeama taitetaan suurella kuvalla.

Teema erotetaan jäljessä seuraavista muista artikkeleista ilmoituksilla. Muihin artikkeleihin pyritään joka numeroon saamaan yksi reportaasityyppinen juttu. Aika ajoin julkaistava tuotesittely sijoitetaan osion loppuun. Osion lopussa olevat ulkomaan sivut (2–5 sivua) erotetaan muista artikkeleista ilmoituksilla.

3. Loppuosaan sijoittuu lehden kevyempi aines. Liharuokaa-palsta käsittää neljä sivua ja sen jälkeen tulee ruokaa tai kaupaa käsittävä sivun juttu.

Seuraavilla kahdella aukeamalla ovat nimitys uutiset, kirja/lehti-esittely, palveluhakemisto (pikkuilmoituksia), sarjakuva, tilauskortti sekä pakina. Viimeisellä toimituksellisella sivulla on henkilöhaastattelu. Viimeistä sivua ei siten ole uh-rattu silppuilmoituksille, vaan myös sinne on varattu toimituksellista panosta lukijoille, jotka selaavat lehden loppupäästä. Tämä vahvistaa mielikuvaa lehdestä, joka on täynnä tietoa (Johnson et. al. 2007, 281).

Rakenteen arviointia

Aikakauslehden attribuutteja ovat sekä jatkuvuus että yllätyksellisyys. Lehden alkuosan pääkirjoitus, sisällysluettelo ja lyhyistä jutuista koostuvat makasiinisivut sekä vakiopalstat toistuvat numerosta toiseen, niiden avulla lukija tunnistaa lehden. Keskikohdan tehtävä on yllättää lukija ja tarjota syvällistä tietoa. Lopussa palataan taas tuttuun ja turvalliseen, usein alkupäätä kepeämmällä tai otteella. Loppuun kootaan monesti myös tiedottavaa ja ns. interaktiivista aineistoa. (Rantanen 2007, 177–179)

Lehden eri osilla tulee olla helposti löytyvät ja näyttävät lähdöt, jotka omalta osaltaan auttavat hahmottamaan tuotteen kokonaisuuden ja siirtymät aihepiiristä ja esitystavasta toiseen (Pulkkinen 2008, 110). Rakenteen

tehtävä on opastaa lukijaa: sen tulee olla niin selkeä, että se avautuu myös satunnaiselle selailijalle (Rantanen 2007, 36). Eri osien tulee siis olla riittävän erilaisia sekä sisällöltään että visuaalisuudeltaan.

Rakenteen ohella puhutaan myös lehden dramaturgiasta. Rantasen (2007, 21, 36, 180) mukaan dramaturgia tarkoittaa jännitettä, joka syntyy hierarkian avulla. Artikkelit ja osastot ovat kohtauksia, joiden koko ja pituus vaihtelee, ja näiden kohtausten jatkumo synnyttää lehdelle rytmin. Tärkeä taitetaan suuresti ja muu vähäeleisesti. Pääsääntöisesti lehdelle riittää yksi tai kaksi huippukohtaa, jotka ovat sisällöllisesti ja visuaalisesti lehden merkittävintä antia.

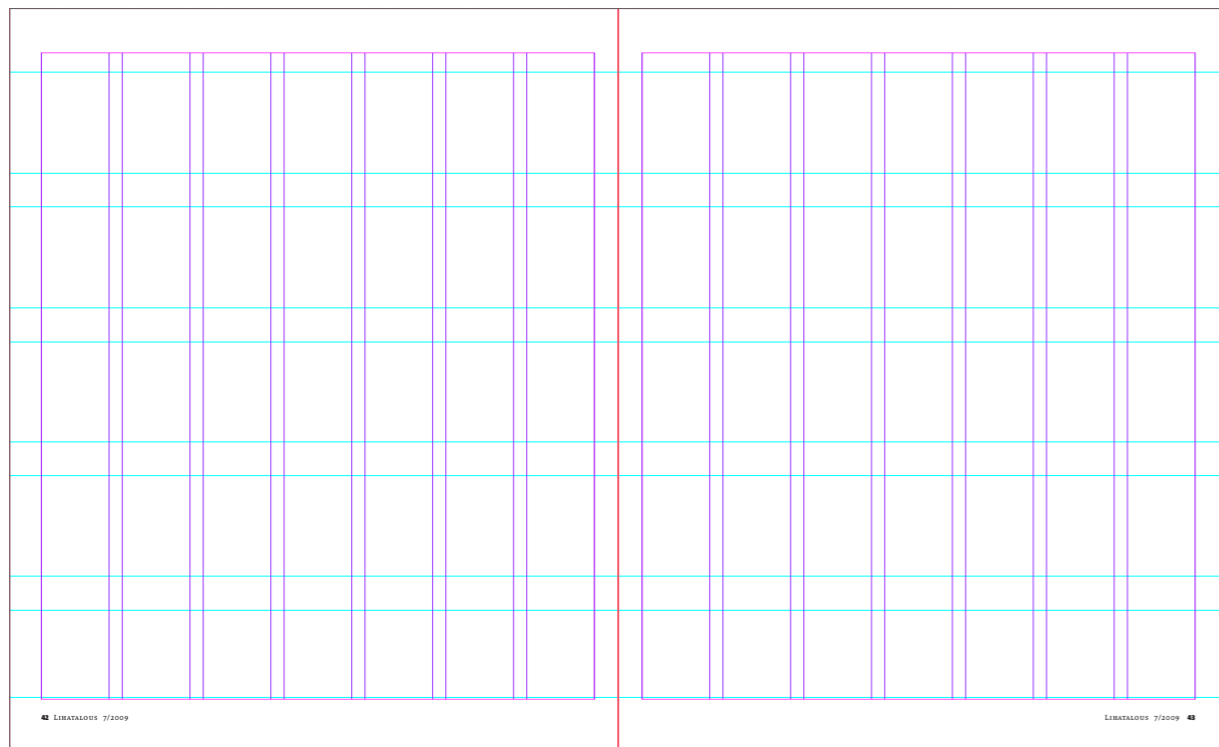
Lehden dramaturgiaa voidaan arvioida myös siltä kannalta, mikä tehtävä lehden eri kohtauksilla on suhteessa lukijaan. Eri aineistojen sijoittelu tiettyyn osaan lehteä tulee olla perusteltu. (Heinänen 2004b)

Lihatalous-lehdessä rakenteellisia huippukohtia on kolme. Ensimmäinen isosti taitettu juttu on ajankohtaisien aloitusjuttu. Toinen huippu on teeman aloitusaukeama ja kolmas ruokajutun aloitusaukeama. Isosti taitaminen tarkoittaa Lihataloudessa näyttäviä kuvia, sillä lehdessä ei harrasteta sellaista etukäteissuunnittelua, mikä mahdollistaisi graafisin keinoin toteutettuja kokonaisuuksia. Kuvien taso puolestaan on riippuvainen kunkin toimittajan kuvaustaidoista ja -kalustosta, sillä lehdellä ei ole varaa ammattikuvaajiin. Näyttävyyden onnistuminen on siten pitkälti sattumankauppaa.

Jatkossa juttujen pituuksien vaihteluun tulisi kiinnittää enemmän huomiota. Vaikka paljon kehitystä on tässä asiassa tapahtunut viimeisen kolmen vuoden aikana, lehti etenee edelleen liikaa juttu/aukeama-tahtia. Pitkän jutut toisivat lehteen hyviä suvantopaikkoja, kun kuvallisen lähtöaukeaman jälkeen voisi taittaa tekstivoittoisen aukeaman. Suvantojen avulla huiput erotuisivat selkeämmin.

Myös otsikointi tulisi ottaa keinoksi lisätä hierarkiaa. Pääjuttujen otsikoiden pitäisi olla selvästi isompia kuin muiden, ja niille pitäisi antaa enemmän tilaa. Uskoisin, että tämä toteutuu sillä, että varaa aikaa kokonaisuuden tarkasteluun ennen painoon lähettämistä.

Pysty ja vaakaa

- Marginaalit: alamarginaali 18,7 mm, ylämarginaali 12,7 mm, ulkoreuna 12 mm ja sisäreuna 9 mm.
- Palstoja 7, 8 tai 9, palstaväli 5 mm. Seitsepalstaisella sivulla tekstipalstan leveys on kaksi palstaa. Palstalle mahtuu leipätekstiä 36–42 merkkiä riville.
- Rivirekisteri: väli 12 pistettä, lähtö ylhäältä kohdasta 10,8 mm.
- Sommittelun apuna toimivat vaakalinjat kulkevat yhdeksän rivin välein siten, että linjaparin väliin jää kolme riviä.

3.2. Grid

Lehden sivupohjan, gridin tehtävä on luoda yhtenäisyyttä toisaalta koko lehteen (Jute 1996, 8) ja toisaalta yksittäisiin artikkeleihin (Vuori 2008). Koska grid pysyy samana lehden numerosta toiseen, se antaa lehdelle myös ajallista jatkuvuutta (Heinänen 2004a, ks. myös Pulkkinen 2008, 140). Gridin pitää siis toisaalta tuoda kurinalaisuutta lehden taittoon, mutta toisaalta sen on mahdollistettava myös vaihtelevat ratkaisut, jotta ulkoasusta ei tule liian kaavamainen. Sääntöjä pitää siis voida rikkoa, ja toisaalta hyvä gridi on itsessään joustava.

Gridin lähtökohtana on lehden formaatti, johon määritellään marginaalit, sen jälkeen palstat ja rivirekisteri ja lopuksi ohjeelliset vaakalinjat. Gridi jakaa tilan, aikakauslehdessä aukeaman, sekä vertikaalisesti että horisontaalisesti. (Pulkkinen, 140)

Aloitin Lihatalouden gridin rakentamisen marginaaleista, jotka tein André Juten (1996, 41) mallin mukaisesti: alaja ylämarginaalit ovat leveämpiä kuin sivumarginaalit siten, että alamarginaali on levein ja sisämarginaali kapein. Puhtaan kultaisen leikkauksen (ks. Müller-Brockman 1981, 51) noudattaminen olisi tehnyt marginaaleista turhankin leveitä lehtitaittoon.

Palstoituksessa lähtökohtani oli 7-palstainen jako, jossa yksi palsta on ns. kuollut palsta. Syynä ratkaisuun oli ensinnäkin se, että Lihataloudessa on ollut vastaava kuollut palsta käytössä aikaisemminkin vaikkakin kapeampana. Toiseksi kuolleen palstan käyttö tuo väljyyttä taittoon. Seitsepalstaisuus myös sopii erinomaisesti tavallista leveämpään formaattiin: kuolleesta palstasta huolimatta aktiivipalstat jäävät niin leveiksi, että leipätekstin välistyksestä tulee tasainen. Kuolleen palstan ansioita saatoin myös määritellä sisä- ja ulkomarginaalit suhteellisen kapeiksi, koska useimmiten ylijäämäpalsta siijoittuu sivun jompaan kumpaan reunaan.

Joustavuuden lisäämiseksi tein myös 8- ja 9-palstaiset sivupohjat. 9-palstaista käytän 7-palstaisen vaihtoehtona silloin kun aineisto ei kohtuudella mahdu 7-palstaiseen gridiin. Toiseksi erilainen palstajako tuo vaihtelevuutta. 8-palstaisen jaon tein sellaisia tilanteita varten, että on sovitettava kaksi palstaa tekstiä puolen sivun pystyilmoi-

- Kuvan yläreuna on tasan rivirekisteriin sidotun leipätekstin yläpidennyksen kanssa.

- Kuvan alareuna on tasan leipätekstin alapidennyksen kanssa.
- Kuvatekstin ensimmäinen rivi on rivirekisterissä.

<p>kuivuuden takia, arvioi Teksasin ja lounaisosan karjankasvattajaliiton TSCRA:n presidentti Dave Scott.</p>	
<p><i>South West Farm Press</i> kertoi elokuussa kuivuuden aiheuttamista karjakuolemista Etelä-Teksasissa. Menetykset ovat 3–5 prosenttia karjoista, arvioi AgriLife Extensionin edustaja Sammy Gavito Duvalin piirikunnasta.</p>	
<p>”Olemme kokeilleet kaikkia näitä kolmea yliopiston Beef Centerin karjassa toistaiseksi melko hyvin tuloksin. Kuitenkin kaikki tavat selviytyä kuivuudesta maksavat”, toteaa eläinravitsemuksen dosentti Tryon Wickersham Teksasin maatalousyliopisto Texas A&M:stä.</p>	<p>80-vuotias Ed Carlson muistaa 50-luvun kuivuuden tilan pahimmaksi, mutta sade- ja hellepäivien tilastoissa tämä vuosi on ylittämässä sen.</p>
<p>”Parhaimmillaan maissin hinta on ollut jopa kuusi dollaria bushelilta, mutta nyt se on laskenut takaisin 3,75 dollariin. Kattaakseen tuotantokustannukset hinnan pitäisi olla ainakin neljä dollaria bushelilta”, Billy Carlson sanoo.</p> <p>Oman tuotantonsa lisäksi Carlsonin tila varastoi ja markkinoi lähiseudun</p>	

- Kun kuvan vierellä kulkee teksti, kuvaa ei vedetä kiinni palstalinjaan vaan väliin jätetään noin 2 mm tyhjää.

<p>kun asteiseksi kuivuusalueeksi. Korkeimmassa luokassa oli lähes viidesosa Teksasia ja yli 32 miljoonaa eekkeriä maata. 26,5 prosenttia osavaltiosta täytti kahden vakavimman kuivuusluokan kriteerit.</p>
<p>Teksasin ns. Panhandlella eli loppukasvattamoiden pohjoiskulmassa sekä itäisissä osissa sateita ja satoa on saatu, mutta keskellä ja etelässä jo vuosi 2008 oli kuiva. Yhdeksässä piirikunnassa kuivuus on ollut pahinta koko säätilastojen vuodesta 1895 alkaneen historian ajan. Elokuun lopussa noin puolet Teksasista</p>
<p>LIHATALOUS 7/2009 43</p>

- Alamarginaali kulkee tasan rivirekisteriin sidotun leipätekstin alapidennyksen kanssa. Tähän linjaan asemoidaan myös kuvan alareuna.

tuksen viereen. Tätä palstoitusta olen käytännössä tarvinnut hyvin harvoin, sillä olen pyrkinyt ratkaisemaan puolen sivun ongelmat muilla keinoin. Eri palstoituksia voi käyttää myös samalla sivulla: pääjuttu taitetaan 7-palstaisen jaon mukaan, mutta kainalojuttu 8-palstaiseksi. Palstaväli tasapalstaiselle leipätekstillemme on viisi millimetriä ja oikean puolen liehupalstaiselle tekstillemme kolme millimetriä.

Palstoitusta voidaan käyttää erottamaan lehden eri osat toisistaan: alkuosan lyhyissä teksteissä sivut on jaettu useampaan palstaan kuin keskiosan pitkissä artikkeleissa (Rantanen, 183). Lihataloudessa ensisijainen palstajako lehden kaikissa osissa on 7-palstaisuus. Eroa on sen sijaan siinä, millä tavalla palstoitus joustaa. Makasiinityyppisillä sivuilla kuten lyhyistä uutisista koostuvilla ajankohtaissivuilla sekä ruokasivuilla rikon palstajakoa tarpeen mukaan siten, että kaikki tekstit eivät noudata annettuja palstaleveyksiä. Artikkelisivuilla sen sijaan palstojen ja palstavälien leveydet noudattavat aina gridiä, mutta palstojen sijoittuminen sivulle vaihtelee. Etenkin artikkelin aloitussivulla sijoitan tekstimassa kuvien, otsikon ja ingressin suhteen sopivaksi kokonaisuudeksi riippumatta pohjan palstalinjoista. Saman artikkelin tai artikkeleiden kokonaisuuden sisällä palstoitus pysyy samanlaisena.

Gridin vaakalinjat perustuvat rivirekisteriin, jossa rivien välit ovat 12 pistettä. Palstat ja vaakalinjat muodostavat moduleita, joiden korkeus on yhdeksän riviä ja modulien väliin jää kolme riviä. Jaottelussa käytin Müller-Brockmanin (1981, 63) mallia. Käytän vaakalinjoja kuitenkin vain ohjeellisesti eli useimmiten otsikko tai ingressi sijoittuu suurin piirtein kahden vaakalinjan väliin.

Lihataloudessa molemmat leipätekstit, antiikva ja groteski on sidottu rivirekisteriin, samoin pienemmät elementit kuten jatkuu-merkinnät ja tekijätiedot. Myös kuvatekstin ensimmäinen rivi on rivirekisterissä. Kuvien sijoittelussa noudatan Müller-Brockmanin (1981, 63) ohjetta, jonka mukaan kuvan yläreuna on tasan leipätekstin yläpidennyksen kanssa ja alareuna vastaavasti alapidennyksen kanssa kuvan koosta riippumatta.

ASENDA

OUTDOOR CINEMA
Problem with starting the movie during daylight: I always miss the beginning

Minor Characters
DISAPPEAR AFTER ONLY 23 MINUTES
Incredibly Loud Distractions
Local airport situated 46 feet away

Soft Drinks
INCOMPREHENSIBLE WITHOUT SUBTITLES

New Director's Cut
We improvised our own dialog, greatly improving the film

18,439 Hecklers Assembled
AUDIO TRACK

Designed by Greg Thompson, Agenda offers a high-contrast alternative to the contemporary Helvetica sans. Agenda is a fresh humanist serif inspired by Edward Johnston's magnificent London Transport face, drawn for the Underground in 1908. Boldly designed and elegant, it's a modern classic, featuring generous ascenders to counterbalance descenders. Large and capable, the serif offers life-size versions of the design. © 2007-2010

ELMHURST

APOCRYPHAL
Moines sont réveillés pour écrire 6,287 vers en trois heures

In bocca al lupo Fratelli!

VELOZ
Verse XXVI: Puzzola, Tossicomane e Salcia

Schweinehunde
SECRET DE DIEUX ET DE DIEUX, SECRET DE THOM ET DE TOUS

Quacky Alchemist Saved

TRAILS
Raccoon finds typo—panic ensues

APOSTE, DIECISEIS MIL DOLARES EN EL PEZ

Observation
READ CAREFUL RULES, PREVENT ICTHYOIDS

By Greg Thompson, Elmhurst offers a high-contrast alternative to the contemporary Helvetica sans. Elmhurst is a fresh humanist serif inspired by Edward Johnston's magnificent London Transport face, drawn for the Underground in 1908. Boldly designed and elegant, it's a modern classic, featuring generous ascenders to counterbalance descenders. Large and capable, the serif offers life-size versions of the design. © 2007-2010

FORIA LINE. Until Thursday 22 November, from 2200 on Monday to Thursday evenings, the whole

Prířití zastávka: Náměstí Republiky

РОЖНО! ДВЕРИ ЗАКРЫ

journee entiere est décomptée quelle que soit l'heure de

Όργανισμός είναι η δημιουργία

EDWARD JO

rmação respeitante ao t

so ist am 25. August auf der Linie M32 die Haltestelle "Berolinstraße" in

ΔΙΕΥΘΥΝΟΥΣΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

контроль за рухом поїздів на лініях

COLD WATER CANYON
Indigenous shrubs of Santa Monica

PLANOGRAPHIC

PRINTING
sliding aluminum doors

California
agri businesses

BAKERSFIELD
YUMMY YUCCA CALCULATOR

Capitalization

Talking Heads
Punk in a polo shirt

77: "distinct, idiosyncratic, self-conscious modernism"

THE RAMONES
America's Greatest Rock?

PAGE 4 | CHALLENGE | A MODERN TYPEFACE

Zeppelin 31 -Regular
-Italic
-Bold
-BoldItalic

Zeppelin 32 -Regular
-Italic
-Bold
-BoldItalic

Zeppelin 33 -Regular
-Italic
-Bold
-BoldItalic

Anwendung:
Sortir ma tasse floor ennuissieren
und danach sorgfältig ausscheiden

Bei Bedarf die Anwendung wiederholen.
Für ein optimales Pflegeergebnis empfehlen wir im Anschluss dem Zeppelin Monospace zu verwenden.

Lernen Sie auch die 86.123 weiteren hochwertigen Produkte von Zeppelin-Professional Schriftsystem in ihrem Font-Markt kennen!

AaBbCc Handgloves

Text Setting

A quick brown fox jumps over the lazy dog. Sphinx of black quartz judge my vow. About sixty codfish eggs will make a quarter pound of very fizzy jelly. Grumpy wizards make toxic brew for the evil Queen and Jack. New farmhand proves strong but lazy, picking just six quinces. Crazy Fredericka bought many very exquisite opal jewels.

Character Set Basic View | Complete

ABCDEFGHIJKLMNOPQRSTUVWXYZ
abcdefghijklmnopqrstuvwxyz
0123456789 (,.;:?!\$%&*~@) [äöüß&øç] {ÄÜÅÖÇ}

a a d c p q
d c p q

Monta vaihtoehtoa

■ Typografian valinnassa esillä pyöri monta vaihtoehtoa: Agenda ja Elmhurst (yllä) sekä Underground, Stalemate ja Zeppelin (alekkain oikealla). Lehden kirjasimiksi tulivat Malaga ja Taz (vier. sivu), joiden muodoissa on samankaltaista avoimuutta.

3.3. Typografia

Lihatalouden typografiassa lähtökohdaksi oli valita kaksi kirjasinperhettä, antiikva ja groteski. Ratkaisu, antiikva leipätekstiin ja groteski lyhyisiin opastaviin teksteihin, on yleinen ja myös Lihataloudessa aiemmin noudatettu, joten se on lehden lukijoille tuttu käytäntö. Lisäksi antiikvan ja groteskin käyttö mahdollistavat riittävän määrän variaatioita elävän, persoonallisen ja informatiivisen typografian tuottamiseksi (Rantanen 2007, 107).

Typografia on keino rakentaa ja säilyttää lehden tunnistettavuutta. Typografiavalinnalla kerrotaan minkä tyyllisestä lehdestä on kysymys eli typografialla rakennetaan lehden persoonaa. Tunnistettavuus syntyy, kun typografia toistuu numerosta toiseen. (Rantanen, 108)

Lihataloudessa asetin päämääräkseni, että jomman kumman kirjasinperheistä, tulee olla ns. lehden oma kirjasin: riittävän persoonallinen, jotta se antaisi lehdelle ilmeen ja loisi tunnistettavuutta, ja josta pystyisi muotoilemaan myös lehden nimilogan. Ensin lähdin hakemaan tätä omaa kirjainta groteskeista ja ehdolla olivat mm. Agenda, Stalemate ja Underground. Groteski lehden pääkirjasimena on kuitenkin yleisesti käytetty ratkaisu maatalousalan – ja etenkin liha-alan – lehdissä, joten hyvin nopeasti päädyin tutkimaan antiikvoja. Valituksi tuli Malaga Cristoffer Lekan vinkin perusteella.

Malagan on piirtänyt ranskalainen Xavier Dupré, ja se julkaistiin 2007. Malaga on monikäyttöinen: pienessä koossa ja normaalileikkauksella se on hyvin luettava leipätekstikirjasin, ja toteuttaa näin ideaa typografian huomaamattomuudesta (ks. esim. Pulkkinen 2008, 199–200). Toisaalta Malagan bold- ja black -leikkauksilla saa aikaan vahvoja ja persoonallisia otsikoita. Muodon kulmikkuus käy hyvin yksiin Lihatalouden aihepiiriin kanssa, ja toisaalta bold italic -leikkaus on sopivan erilainen otsikkofontti erottamaan esim. kolumnit muusta aineksesta. Malagaa puolsi myös se, että siitä sai muotoiltua lehdelle persoonallisen nimilogan.

Groteskiksi valitsin Taz' in, jonka on suunnitellut Lucas de Groot Berliinissä ilmestyvän Die Dagezeitungin omaksi kirjaseimeksi 1996. Uusin versio, Taz III julkaistiin 15 leikkauksen paketina, ja sanomalehtien ohella se

Porotalous selvisi

■ Malaga on lehden otsikkokirjasin. Taz' ia käytetään lehden alkuosan ajankoh-
taisjuttujen otsikoissa, kainalojuttujen otsikoinnissa sekä otsikoiden yläviitteenä ja jatko-otsikkona.

Poromäärät ovat tarkkaan säädeltyjä talvilaidunten kestokyvyn mukaan. Paliskuntain yhdistyksen toiminnanjohtaja **Pertti Viik** kertoo, että ylitälven eli niin sanottujen eloporojen määrä on meillä asetettu maksimissaan 203 600 päähän.

Viik torjuu väitteen, että poroja olisi liikaa. ”Viisi tai kuusi paliskuntaa saattaa vuosittain ylittää maksimiporomäärän ja yleensä sitä on lääninhallituksen sakkouhkan jälkeen vähennetty. Todelisuudessa vain yhden kerran on käynyt

Poronlihantuotanto Suomessa perustuu vasateurastuksiin. Vasanliha on myös mitä ilmeisemmin parempaa, sillä aikuisten porojen liha käytetään eineksiin.

■ Leipätekstin koko on 9,2/12 pistettä. Kuvatekstin koon määrittelin siten, että joka seitsäs rivi osuu tasan leipätekstin kanssa. Kuvatekstin koko on 9/11 p.

on levinnyt myös aikakauslehtiin, tuoteluetteloihin ja yritysesitteisiin. (www.lucasfonts.com/fonts/taz/about)

Taz sopii mielestäni Malagan pariksi, koska molemmat ovat suhteellisen uusia kirjasimia. Molemmilla on samanlainen avonainen pieni a, mikä lisää selkeyttä pienessä koossa (Pulkkinen 2008, 230). Tazissa on havaittavissa samanlaista kulmikkautta kuin Malagassa, mikä näkyy esim. d-, c-, p- ja q-kirjainten kaarissa. Kirjasinten ylä- ja alapidennyksissä on vain 0,15 mm:n ero. Tazin etuna on edelleen sen kapeus, joten se sopii hyvin tilastografiikkaan. Leikkauksista löytyy valinnanvaraa vahvoista otsikoista aina hentoisiin lähdemerkintöihin.

Kirjasintyylien työnjako on pääpiirteissään seuraava; Malaga: leipäteksti, artikkeliotsikot, ingressit, kolumniotsikot ja Taz: kainalojuttujen ym. leipäteksti ja otsikot, ajankohtaisjuttujen otsikot, ingressit, kuvatekstit, nostot, kirjoittaja- ja kuvaajatiedot, tilastografiikka

Typografian käyttö

Typografian tehtävä on välittää viestiä, mutta myös opastaa lukijaa. Typografian avulla luodaan lehden aukeamalle hierarkia: osoitetaan lukijalle, mikä on tärkeää ja ohjataan siten lukemisen etenemistä. Typografian hierarkia luodaan kontrasteilla, joita ovat koko-, tyyli-, vahvuus-, välitysty-, väri-, valööri- ja muotokонтраstit (Rantanen 2007, 110). Typografialla luodaan myös artikkelin ns. sisäänmenokohdat (entry points); lukijan mielenkiinnon voi herättää otsikon ohella myös kuvatekstillä, nostolla tai esimerkiksi faktalaatikolla.

Lihataloudessa pääasiallinen typografinen keino vetää lukijan huomio haluttuun elementtiin on koko. Kirjasimen koko kertoo, missä järjestyksessä lukijan on tarkoitus edetä: otsikko–ingressi–leipäteksti. Otsikon koko osoittaa myös artikkelien ja juttujen keskinäisen hierarkian.

Toisena kontrastin lajina on käytössä on vahvuus. Pääjuttujen otsikot ovat vahvempia kuin kainalojuttujen ja vahvemmat kuvatekstit erottuvat leipätekstistä lähes yhtä suuresta koosta huolimatta. Tyyli erottaa pääjutun ja kainalojutun leipätekstit toisistaan. Tyylin ja koon kontrasti on käytössä myös nostoissa, kun antiikva leipätekstin ohessa on groteski nosto. Kolumniot-

sikoiden tyyli on samoin muista poikkeava, sillä erotamisessa on käytetty vahvaa kursivaa. Kapiteelit ovat puolestaan käytössä vain lehden nimilogossa ja osastotunnuksissa.

Värikontrastin käyttö on sen sijaan harvinaisempaa. Otsikoissa ei ole pääsääntöisesti syytä käyttää väriä, sillä Malaga otsikkokirjasimena on jo riittävän huomiota herättävä. Värillisiä otsikoita olen käyttänyt lähinnä ruokasivuilla ja joskus myös sitomaan teeman artikkeleita yhteen. Myös nostot ovat usein joko lehden omasta väripaletista tai kuvituksesta noukitulla värillä.

Nimilogo

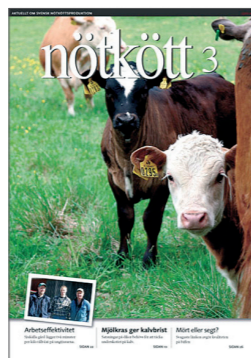
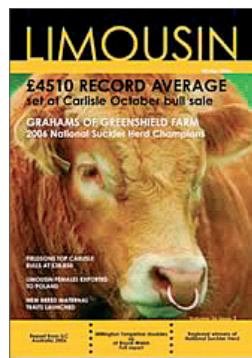
Lehden nimilogossa tiivistyy lehden brändi. Sen tulee olla persoonallinen ja helposti tunnistettava siten, että siitä tulee vähitellen kuva, jota ei tarvitse enää lukea. Personointiin ei riitä pelkkä ladottu lehden nimi, vaan sitä pitää käsitellä niin, että erisnimeksi tarkoitettu sana on myös visuaaliselta muodoltaan erisnimi. Tähän riittää pienikin käsittely. (Rantanen 2007, 98)

Malaga oli itsestään selvä valinta Lihatalouden nimilogon kirjamiseksi. Tavoitteena oli lehden aihepiiriin sopiva, riittävän jyrkäv – siis sonnimainen – logo. Koska lehden formaatti on leveä ja matala, halusin myös nimilogoos samaa muotoa.

Kapiteeliin päädyin, koska sillä saa aikaan tarpeeksi matalan sanakuvan. Korostin horisontaalista vaikutelmaa madaltamalla kirjasimet 90 prosenttiin ja alkukirjaimen 87 prosenttiin. Vahvuutta lisäsin varjolla. Nimilogon väri vaihtelee kansikuvan värien mukaan. Väriä voi käyttää joko jotain lehden omasta väripaletista tai jotain kuvassa esiintyvää väriä.

Rantasen (2007, 99) mukaan on hyvä, jos kannen nimilogo yhdistyy lehden sisäsivujen muotoiluun: esimerkiksi osastojen palstojen nimet voivat olla variaatioita logon muotoilusta. Näin typografia toimii lehden visuaalisena selkärankana opastaen lukijaa läpi lehden. Tämän neuvon mukaisesti nimilogon muoto toistuu heti sisällysluettelo-sivulla, jossa numeron päiväys on ladottu samalla tavalla. Samoin olen menetellyt osasto- ja palstatunnusten kanssa sillä erotuksella, että näissä ei ole varjostusta eikä kirjasimen madallusta.

Ideoita kanneksi

■ Ideoita kannen suunnitteluun hain vastaavantyyppisistä lähinnä ulkomaisista ammatti- tai harrastelehdistä, mukana hyvä joukko liha-alan lehtiä. Sen jälkeen piirsin useita vaihtoehtoja kannen perussommittelusta: nimilogon paikka, päävinkin sekä pienempien vinkkien sijoittaminen sekä väripohjien ja linjojen käyttö. Useimmissa vaihtoehtoissa pienemmät kansivinkit asettuivat sivun alalaitaan väripohjalle, päävinkki kuvan päälle ja nimilogo sivun yläosaan joko kuvan päälle tai väripohjalle.

3.4. Kansi

Kannen tehtävä on kertoa lukijalle, millaiseen lehteen hän on tarttumassa. Kansi kertoo lehden tyyllilajin, miten se puhuttelee lukijaa ja millainen on sen visuaalinen maailma. Kansi siis esittelee lehden typografian, värit ja kuvitustyylin. (Rantanen 2007, 91–92)

Kaikki tämä kannen on kerrottava nopeasti, sillä katsojan mielenkiinto suuntautuu jo toisaalle. Siten kannen on oltava selkeä. Vaikka lehti ei olisi kilpailemassa myyntitelineessä, se kilpailee joka tapauksessa lukijan saaman muun postin kanssa (Johnson et. al. 2007, 286).

Hyvässä kannessa on selkeä visuaalinen hierarkia, rajoitettu värivalikoima ja kiinnostusta vangitseva kuva (Vaapaalo 2004b, Rantanen 2007, 70). Eniten painoarvoa tulee olla lehden nimilogolla, jonka avulla lukija tunnistaa lehden. Uuden lukijan ollessa kyseessä, nimilogo antaa mielikuvan lehdestä nimen merkityksen ja visuaalisen tyylin avulla. Toiseksi tärkeimmällä sijalla tulee olla kannen kuva ja kansivinkit, joista lehden pääjutun vinkki erottuu kookkaimpana. (Rantanen 2007, 70)

Lihatalouden kannen elementit ovat nimilogo, kansikuva, päävinkki ja kolme pienempää juttuvinkkiä. Koska Lihatalous on pelkästään tilittava lehti, kansivinkkien tehtävä ei ole myynnin edistäminen vaan rohkaista lukijaa tarttumaan lehteen, ja toisaalta vinkit kuuluvat aikakauslehden ulkoasuun. Vinkit voivat lisätä myös lehden käytettävyyttä silloin, kun lehteä säästetään ja niistä etsitään tietoa myöhemminkin. (Foges, ed. 1999, 24)

Lihatalouden kansikuva ei ole ns. rakennettu kuva, vaan se valitaan toimittajien juttujaan varten kuvattujen kuvien joukosta. Yleensä kuvaa ei edes ole otettu nimenomaan kantta varten. Koska taittaja ei pysty vaikuttamaan yleisiin ohjeita enempää kansikuvan sommitteluun, lähtökohdaksi kannen suunnittelussa asetin sen, että ainakin pienemmät kansivinkit tulevat väripohjan päälle.

Kansi löysi muotonsa

■ Kannen suunnittelun loppuvaiheessa esillä oli kolme vaihtoehtoa, joiden toimivuutta kokeilin erilaisien kuvien kanssa. Koska lehden kansikuvat ovat usein rauhattomia, tuli etenkin pienempien tekstien näkyvyys varmistaa kuvasta tinkimättä. Ratkaisuksi tuli läpinäkyvä väripalkki kannen alaosaan. Nimilogon näkyvyyttä korostettiin puolestaan varjolla. Päävinkki sijoittuu kuvan rauhallisimpaan kohtaan: monesti tämä kohta on tosin olkikasa eli tässäkin tarvitaan varjostusta tekstin erottumiseksi.

vat esittävät joko ihmisiä tai eläimiä, ja koska ne ovat haastattelutilanteissa otettuja, kuvat ovat yleensä toiminnallisia. Katsekontakti lukijaan on suotavaa, mutta se harvoin toteutuu.

Värit

Värejä kannessa käytetään hyvin rajoitetusti, koska kuva on edellä mainituista syistä usein rauhaton. Alalaidan väripalkki on aina tumma ruskea, joka on Lihatalouden pääväri. Vinkit väripohjan päällä ovat aina valkoisella. Nimilogon väri on valkoinen, kuvaan sopiva väri lehden väripaletista tai kuvasta otettava väri. Päävinkki on joko mustalla tai valkoisella tai sitten se toistaa nimilogon väriä. Kannen typografiassa käytetään siten korkeintaan kolmea väriä.

Läpinäkyvyys

Kannen alareunan väripalkki on läpinäkyvä, ja tämä tehostekeino toistuu sisältösivulla pääkuvan kohdalla, jossa kuvateksti on samanlaisen läpinäkyvän väripohjan päällä. Samoin läpinäkyvyyttä käytetään lehden sisäisivuilla silloin, kun väripohja menee osastosivujen yläpalkin päälle tai kun kuvan päälle sijoitettava kuvateksti pitää saada näkymään selvemmin.

Lehden tyyli

Kannen elementit antavat siis viitteitä siitä, minkä tyyppinen lehti on kyseessä. Lihataloudessa kannen kuva on yhtäpitävä lehden muun sisällön kanssa; vaikka rakennettu kuva olisi taittajan kannalta helpompi, toiminnalliset, autenttiset kuvat kertovat paremmin siitä, millainen lehti Lihatalous on.

Kansivinkkien tyyli ja puhuttelutapa antavat myös kuvaa lehtityypistä. Hillityt vinkit kertovat tasokkaasta lehdestä, kun taas täynnä erilaisia vinkkejä oleva kansi haluaa näyttää, että lehti on täpötäynnä kaikkea mahdollista. Kansivinkkien puhuttelutyyli voi olla tuttavallinen, informatiivinen, juoruileva tai sensaatiomainen sekä sisällöltään että typografiselta muotoilultaan. (Foges 1999, 24)

Lihataloudessa kansivinkit ovat informatiivisia ja typografialtaan pidettyjä so. kaikissa vinkeissä on sama kirjaisin, ja siitä käytössä kaksi vahvuutta. Pienemmät kansivinkit ovat myös samaa pistekokoa.

Kannen elementit

Kirjasimet

Nimilogossa on käytetty lehden pääkirjasinta, Malagaa. Logon väri vaihtelee kansikuvan värien mukaan. Logon muotoilu toistuu sisältösivulla sekä palstojen ja osastojen tunnuksissa. Kansivinkit esittelevät lehden toisen kirjaimen, Tazin. Päävinkki sijoitetaan kuvan päälle ja se liittyy aina kuvaan. Pienempiä juttuvinkkejä kannessa on aina kolme, ja ne sijoitetaan alalaitaan väripohjan päälle. Myös päiväys on Tazilla.

Kuvitustyyli

Mikäli mahdollista, kansikuva on lehden kulloisestakin teemasta, mutta jos valikoima on köyhä, kanteen nostetaan jonkun muun merkittävän artikkelin kuva. Ku-

■ Lehden pääväri on tumma ruskea, josta saa kylläisyyttä vähentämällä keskiruskeita sävyjä. Vaaleimmiin väri on sama kuin väripaletin beesi. Beesi on eniten tekstien taustaväriä käytetty väri.

■ Lehden toinen pääväri on tumma punainen, jota käytetään nostoissa ja ruokasivujen reseptiosikoissa.

■ Vaaleaa sinistä, vihreää ja oranssia käytetään kainaloitujen taustaväriä.

■ Huomiovärejä, oranssia ja kirkasta vihreää, käytetään lähinnä nostojen väriä.

Värien luonnehdinta

- Ruskea: maanläheisyys, syksy, kuihtuva, vanhahtava, kypsä, luotettava, hidas
- Punainen: kuuma, aktiivinen, polttava, veri, intohimo, rakkaus, vallankumous, stop
- Oranssi: lämpö, kypsä, hellä, syksy, aktiivinen
- Sininen: vesi, viileä, puhdas, rauhallinen, konservatiivinen, etäinen, tyyni
- Vihreä: luonto, hedelmällinen, rauha, nuoruus, terveys, myrkky (Rantanen 2007, 174)

3.5. Värit

Rantasen (2007, 173) mukaan värien käyttö aikakauslehdessä tulee olla perusteltua. Väreillä korostetaan, erotetaan, yhdistetään, järjestetään, annetaan merkityksiä ja tehdään asioita tunnistettavaksi. Värien käytön tulee olla merkityksellistä siten, että tietty värisävy edustaa tietynlaista informaatiota, ja näin lukijoiden olisi helpompi tulkita ja arvottaa eri aineistoja (Johnson et. al. 2007, 269).

Värien käytön on oltava kurinalaista. Lehdellä on hyvä olla oma väripaletti, jossa on mustan lisäksi 1–4 pääväriä. Liian laajan värivalikoiman vaarana on, että toimittukselliset sivut eivät erotu ilmoitusten kirjavuudesta. (Rantanen 2007, 175) Toiseksi liiallinen värien käyttö voi syödä kuvien huomioarvoa; paras tulos syntyy, kun lähtökohdaksi otetaan kuvitus, ei värien keinotekoinen visuaalisuus (Heinänen 2004b). Kurinalaisuuteen kuuluu myös se, että värien käytöllä on säännöt: värejä tulee käyttää typografiassa, tunnuksissa, laatikoissa ja palkeissa siten, että linja on johdonmukainen (Rantanen 2007, 174).

Heinäsen (2004b) mukaan lehden päävärit kannattaa valita aihepiiriin mukaan. Tämän mukaisesti lähdin hakemaan Lihatalouteen luonnonläheisiä värejä. Pääväriksi nousi tumma ruskea ja sen rinnalla toisena pääväriinä säilyi lehden aikaisemmasta layoutista vahva punainen, tosin tummemmaksi taitettuna.

Päinvastoin kuin Lihataloudessa aiemmin, värien käyttö on mahdollisimman niukkaa. Lehden visuaalinen ilme lepää persoonallisen otsikkofontin sekä kuvien varassa, ei värien. Ainoastaan ruokasivuilla reseptiosikot ovat aina punaisella ja joskus myös jutun pääotsikko.

Tummaa ruskeaa käytetään kannen alapalkissa ja osastojen yläpalkeissa, ja ruskea on myös graafien pääväri. Vaaleita värejä käytetään tekstilaatikoiden pohjaväreinä erottamassa kainaloituja, tietolaatikoita, tilastografiikkaa ja taulukoita pääjutun leipätekstistä. Hyvin lyhyt uutispätkä tai esimerkiksi jutun yhteydessä oleva nettiosoitteiden luettelo voi myös olla vahvalla punaisella tai tummalla ruskealla, jolloin teksti on negatiivina. Tumma punainen on useinmiten myös noston väri.

Jatkuvaa muutosta

- Aikauslehden ulkoasun kehittäminen on jatkuvaa työtä (Vapaasalo 2004a). Harvoin vuoden viimeinen numero on ulkoasultaan täsmälleen samanlainen kuin vuoden ensimmäinen. Lihatalouden uusi ulkoasu on ollut käytössä vuoden 2008 alusta, ja koko ajan siinä on tapahtunut jonkinlaista muutosta. Yllä esimerkki sisältö- ja pääkirjoitussivun kehityksestä.

Jatkuvuutta tunnuksissa

- Palstavinjettien tyyli perustuu lehdessä pitkään käytössä olleisiin kolumnitunnuksiin, Salakarjuun ja Verhon raosta. Eläinlääkäriin palstan tunnuksena oli aiemmin valokuva eläinlääkäriin salkusta, nyt tunnus muuttui piirroksiksi. Uusina aiheina debytoivat ajankohtaisosaston kukko, tilastopalstan 'käppyrä', ruokasivujen soppakulho, sarjakuvan kirjaintunnus sekä tuote-esittelysarjan jakoavain. Kaikki vinjetit ovat samankokoisia neliöitä mustin kehyskin kuvan taustaväri ollessa sininen, punainen tai beesi.

3.6. Vakiopalstat

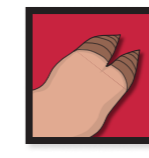
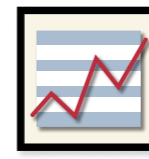
Osastot ja palstat tarjoavat aikakauslehden lukijalle jatkuvuutta, sillä ne toistuvat ulkoasultaan samanlaisina ja sisällöltään samantyyppisinä numerosta toiseen. Aineistoa sitoo yhtenäinen otsikko ja/tai tunnus. Osastot ovat kuuluneet aikakauslehtien konseptiin 1960-luvulta lähtien ja vain harva lehti ei ole niitä hyödyntänyt. (Johnson 2007, 146-147)

Osastojen tulisi olla ulkoasultaan eri näköisiä kuin artikkelisivujen, jotta rytmin vaihdos olisi selkeä. Muutuvia tekijöitä voivat olla erilaiset tekstivahvuudet, kuvien syväys, vapaa palstoitus ja artikkelisivuja runsaampi otsikoiden määrä. (Heinänen 2004a) Lihataloudessa ainoastaan uutisaukeamalla on käytetty edellä mainittuja keinoja. Muiden ajankohtaissivujen samoin kuin loppuosan sivujen erottaminen keskiosan artikkelisivuista tapahtuu vinjettien ja ruskean yläpalkin avulla.

Lihataloudessa oli aikaisemmin kuusi vakiopalstaa ja sarjakuva sekä pääkirjoitus ja sisällysluettelosivu. Palstat sijoitettiin aina samaan kohtaan lehteä, mutta niitä ei koottu osastoiksi. Lisäksi lehdessä julkaistiin vaihtuvia juttusarjoja. Palstojen ja juttusarjojen tunnuksilla ei ollut mitään yhtenäistä tyyliä tai ideaa.

Uudistuksessa pääosa vanhoista palstoista säilytettiin ja kerättiin lehden alku- ja loppupäähän osastoiksi. Osaston tunnukseksi muotoutui suunnitteluprosessin kuluessa tumman ruskea palkki, joka mielestäni antoi lehden luonteeseen sopivaa jämäkkyyttä sivuille. Palkkia ei kuitenkaan käytetä yhdistetyllä sisällysluettelo-pääkirjoitus-sivulla, jossa tunnuksena on päiväys, eikä ruokasivuilla. Jälkimmäisen voisi perustellusti taittaa myös palkin kanssa, mutta koska olen halunnut antaa ruokasivuilla muuta lehteä keveämmän ulkoasun, olen jättänyt raskaahkon palkin näiltä sivuilta pois.

Rantasen (2007, 128) mukaan osastotunnusten tulee olla samaa sukua lehden logon sekä toistensa kanssa, jolloin ne lisäävät lehden tunnistettavuutta ja ulkoasun yhtenäisyyttä. Lihataloudessa osastojen tunnukset muodostuvat piirroksista ja osaston nimestä. Osastojen nimet muotoilin typografisesti lehden logon mukaisiksi. Jokaiselle vakiopalstalle piirsin tunnuksen, vinjetin.

4. Uudistuksen arviointia

Uudistustyön tärkein tavoite, oman ilmeen luominen Lihatalous-lehdelle, onnistui mielestäni hyvin. Tämä on lähinnä lehden pääkirjasimen, Malagan ansiota: otsikokirjasimena käytettynä se erottaa Lihatalouden muista alan lehdistä, joissa otsikoissa käytetään pääsääntöisesti groteski-kirjasimia.

Tyylillisesti Lihatalous pysyy uudistuksen jälkeenkin omassa genressään. Lehden tekniikan testeille sukua oleva pelkistetty puhuttelutyyliviihtyy hyvin jämäkän otsikon alla. Asiallista sisältöä vastaa selkeä sommitelu: taitossa periaatteenani on, että tekstialueet ovat mahdollisimman yhtenäisiä, jolloin lukijan on helppo siirtyä palstalta toiselle. Otsikko ja ingressi muodostavat selkeän kokonaisuuden ja tekstin aloittava anfangi auttaa lukijaa löytämään jutun alun.

Lihatalous-lehden uusi ulkoasu on ollut käytössä nyt lähes kaksi vuotta. Tänä aikana etenkin rakenteessa on tapahtunut muutoksia, mutta edelleenkin se ei mielestäni ole tarpeeksi selkeä. Alkuperäin lyhyet uutisjutut eivät ole riittävän lyhyitä, jotta ne erottuisivat kunnolla artikkeliosastosta. Loppuosaan ei puolestaan ole saatu sellaista lyhyttä aineistoa kuin esimerkiksi kirjaesittelyt, jotka keventäisivät osaston ilmettä. Samoin viimeisen taitetun sivun henkilöhaastattelu on liian tukkoinen ja tyyliltään ehkä myös liian asiallinen.

Kuten niin monissa muissakin asialehdissä, Lihataloudestakin on joka numerolla oma teemansa. Teemat on vuodesta toiseen samat eli tammikuun numero käsittelee aina rakentamista, maaliskuun numero työturvallisuutta jne. Teema on laajuudeltaan yleensä 12–16 sivua ja siihen kuuluu 4–8 juttua.

Olen käyttänyt taitollisia keinoja teeman juttujen sitomiseksi yhdeksi kokonaisuudeksi. Näitä keinoja ovat olleet teeman aloittaminen mahdollisimman suurella kuvalla ja otsikolla, Malagan käyttö ingressin kirjasimena, saman värin käyttö tekstilaatikoissa ja nostoissa ja yhtenäinen grid, jos se vain on ollut mahdollista.

Näistä yrityksistä huolimatta teeman erottuminen muista artikkeleista on jäänyt ratkaisematta. Syynä tähän on lähinnä se, että teeman jutut eivät muodosta sellaista sisällöllistä kokonaisuutta, että niille voisi antaa visuaalisesti yhtenäisen ilmeen. Sisällöllisellä kokonaisuudella tarkoitan sitä, että teeman jutut keskittyisivät selvästi rajattuun kysymykseen, jota tekstit tarkastelisivat eri näkökulmista.

Teemajuttujen hajanaisuus on kuitenkin ymmärrettävää, sillä tarkoittamani sisällöllisen kokonaisuuden luominen edellyttäisi suunnitelmallisempaa ja editoivampaa toimituksellista otetta – seikka joka ei onnistu isommiltakaan lehdiltä, saati sitten free-työn varas-
sa elävältä yhden hengen toimitukselta.

Lähteet

Julkaistut lähteet

Foges, Cris (ed.). 1999. Magazine Design. Crans-Près-Céligny (Switzerland): Roto Vision SA.

Jeffers, Dennis W. 2007. Palvelujournalismi Angus Journalissa. Teoksessa Johnson, Sammye & Prijatel, Patricia. The Magazine from Cover to Cover. New York: Oxford University Press.

Johnson, Sammye & Prijatel, Patricia. 2007. The Magazine from Cover to Cover. New York: Oxford University Press.

Jute, André. 1996. Grids – the structure of graphic design. Switzerland: Roto Vision SA.

Müller-Brockman, Josef. 1981. Grid system on graphic design. Zürich: Verlag Niggli AG.

Pulkkinen, Hannu. 2008. Uutisten arkkitehtuuri. Sanomalehden ulkoasun rakenteiden järjestys ja jousto. Jyväskylä Studies in Humanities 88. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Rantanen, Lasse. 2007. Mistä on hyvät lehdet tehty? Visuaalisen journalismin keittokirja. Hill & Knowlton Finland Oy.

Julkaisemattomat lähteet

Aaltonen, Raila. 2005. Lihatalouden konseptikansio. Aikakauslehtityön koulutusohjelman kehittämishanke. Hämeenlinna: LTK, Lihatalouden toimitus.

Suulliset lähteet

Heinänen, Saku. 2004. Aikakauslehden graafisen suunnittelun neljä ulottuvuutta. Luento Taideteollinen korkeakoulu, Aikakauslehtityön koulutusohjelma, Helsinki 23.2.2004.

Heinänen, Saku. 2004. Palaute kurssitehtävistä. Taideteollinen korkeakoulu, Aikakauslehtityön koulutusohjelma, Helsinki 17.8.2004.

Vapaasalo, Tapio 2004. Editing by design. Luento Taideteollinen korkeakoulu, Aikakauslehtityön koulutusohjelma, Helsinki 23.2.2004.

Vapaasalo, Tapio 2004. Lehden sivupohja, grid ja rakenne. Luento Taideteollinen korkeakoulu, Aikakauslehtityön koulutusohjelma, Helsinki 24.2.2004

Vuori, Jesper 2008. Luento. Lahden Muotoiluinstituutin Mediatalo-projekti, Lahti 19.3.2008.

